

DOM

afsagt den 10. juli 2015 af Vestre Landsrets 12. afdeling (dommerne Michael Ellehauge, Torben Geneser og Nadine Mogensen (kst.)) i ankesag V.L. B-0581-14 og kæresag V.L. B-0502-14

A

(advokat Gitte Møller Iversen, Esbjerg)

mod

Ankestyrelsen

(Kammeradvokaten ved advokat Inge Houe, København)

Retten i Esbjerg har den 13. februar 2014 afsagt dom i 1. instans (rettens nr. BS 16-212/2012).

Påstande

I ankesagen har appellanten, A, gentaget sin påstand for byretten og har subsidiært påstået hjemvisning.

Indstævnte, Ankestyrelsen, har påstået dommen stadfæstet og har subsidiært påstået hjemvisning.

I kæresagen har kærende, A, påstået sagsomkostningerne nedsat.

Indkærede, Ankestyrelsen, har påstået stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling

Retslægerådet har under ankesagen afgivet en erklæring af 16. marts 2015, hvori det anføres:

”Spørgsmål 13:

Retslægerådet har tidligere udtalt sig om sandsynligheden for, at hændelsen den 31. marts 2010 har medført diskusprolaps hos appellanten.

Retslægerådet bedes oplyse, om hændelsen den 31. marts 2010 er egnet til at forårsage ryggener.

Hvis Retslægerådet finder, at beskrivelsen af hændelsen i bilag 1, bilag 2, bilag 3, bilag 6 og bilag 11 har forskellig karakter i et omfang, som har betydning for besvarelsen, bedes Retslægerådet redegøre herfor og besvare spørgsmålet alternativt.

Ja, hændelsen den 31.03.10 er egnet til at forårsage ryggener.

Spørgsmål 14:

Retslægerådet bedes i tilknytning til besvarelsen af spørgsmål 2 præcisere, om Retslægerådet forudsætter, at sagsøger forud for den 31. marts 2010 havde en diskusprolaps, som ikke var symptomgivende.

I bekræftende fald bedes Retslægerådet oplyse, om må antages, at en ikke-symptomgivende diskusprolaps i sagsøgers tilfælde ville være blevet symptomgivende, hvis hændelsen den 31. marts 2010 ikke havde fundet sted.

Hvis Retslægerådet finder, at beskrivelsen af hændelsen i bilag 1, bilag 2, bilag 3, bilag 6 og bilag 11 har forskellig karakter i et omfang, som har betydning for besvarelsen, bedes Retslægerådet redegøre herfor og besvare spørgsmålet alternativt.

Spørgsmål 15:

Hvis det lægges til grund, at nettet, som appellanten håndterede den 31. marts 2010 er, som afbildet i bilag 19 og løftet foregik som også afbildet i bilag 19, bedes Retslægerådet oplyse, om løfteepisoden var egnet til at forårsage appellantens diskusprolaps og/eller øvrige ryggener.

Ad spørgsmål 14 og 15:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 12. Spørgsmålene er hypotetiske og kan ikke besvares. Det kan ikke forudses, om en forudbestående ikke-symptomgivende diskusprolaps vil give symptomer i forbindelse med et givent løft.

Spørgsmål 16:

Retslægerådet bedes gøre sig bekendt med vidnet Bs forklaring i byretten og oplyse, om løfteepisoden den 31. marts 2010 – hvis det lægges til grund, at den er foregået under disse omstændigheder – er egnet til at forårsage appellantens diskusprolaps og/eller øvrige ryggener.

Besvarelsen bedes begrundet.

Hændelsen, som beskrevet i bilag 11, er egnet til at forårsage ryggener. Hvorvidt diskusprolapsen har været til stede inden hændelsen eller er fremkaldt af denne, kan ikke afgøres.

Spørgsmål 17:

Såfremt Retslægerådet besvarer spørgsmål 13 og/eller 15 og /eller 16 således, at hændelsen er egnet til at medføre ryggener, anmodes Retslægerådet om at oplyse, om de ryggener, hændelsen i givet fald er egnet til at medføre, vil være forbigående smerter, der ikke kræver behandling og går over af sig selv.

Den beskrevne hændelse er egnet til at medfører ryggener, som vil klinge af uden behandling over nogle uger

Spørgsmål 18:

Giver sagen i øvrigt Retslægerådet anledning til bemærkninger?

Nej.”

Forklaring

A har supplerende forklaret, at smerterne kom med det samme ved hændelsen. Det gav en voldsom smerte i ryggen, og han kunne ikke rette ryggen ud. Han ringede ikke efter hjælp. Han satte sig ind i lastbilen og var rigtig foroverbøjet. Han kørte derefter hen og læssede af. Han havde voldsomme smerter. Han har ikke før den 30. marts 2010 haft noget med ryggen. Han har aldrig lavet andet end at arbejde legemligt.

Hans kone udfyldte anmeldelsen til Arbejdsskadestyrelsen, idet han ikke er god til at bruge en computer. Han spekulerede ikke over det anførte med vægten på nettet, som han ikke regnede med var væsentlig. Han mener, at de forinden havde skrevet til Codan om vægten, og tog det også med i anmeldelsen til Arbejdsskadestyrelsen.

Retsgrundlaget

Lov om arbejdsskadesikring indeholder i § 5 og § 6 følgende bestemmelser:

”§ 5. Ved arbejdsskade i denne lov forstås ulykke, jf. § 6, og erhvervssygdom, jf. § 7, der er en følge af arbejdet eller de forhold, det er foregået under, jf. dog § 10 a.

§ 6. Ved en ulykke forstås efter denne lov en personskade forårsaget af en hændelse eller en påvirkning, der sker pludseligt eller inden for 5 dage.

Stk. 2. For ulykker gælder retsvirkningerne i denne lov fra den dag, hvor ulykken indtræder, eller hvor den påvirkning, der har forårsaget ulykken, ophører, medmindre andet er fastsat i loven.”

I forarbejderne til lov nr. 422 af 10. juni 2003 om arbejdsskadesikring anføres det i de almindelige bemærkninger i lovforslaget i et afsnit om lovforslagets hovedpunkter blandt andet (Folketingstidende 2002-03, Tillæg A, side 6602-6603):

”3.3. Det nye ulykkesbegreb

Det overordnede formål med arbejdsskadereformen er en udvidelse og en forenkling af skadebegreberne, herunder ulykkesbegrebet.

Det tilsigtes derfor med arbejdsskadereformen at udvide skadebegreberne således, at alle skader, hvor der er sammenhæng mellem påvirkninger på arbejdet og skaden, kan anerkendes. Det indebærer blandt andet, at det ikke længere skal være muligt at afvise ulykker med begrundelsen, at den påvirkning, der førte til skaden, var forventelig eller sædvanlig i tilskadekomnes arbejde, når der er en medicinsk sammenhæng mellem påvirkningen og skaden.

På samme måde skal det ikke længere være muligt at afvise sager om kortvarige skadelige påvirkninger med begrundelsen, at den tidsmæssige udstrækning af påvirkningen ikke var tilstrækkelig, når der er en medicinsk sammenhæng mellem påvirkningen og skaden.

Endelig skal det ikke være muligt at afvise sager om pludselige løfteskader med begrundelsen, at der ikke var tilstrækkeligt forudgående løftearbejde, når der er en medicinsk sammenhæng mellem påvirkningen og skaden.

Der er tale om en udvidelse af de eksisterende skadebegreber. Det indebærer, at der ikke vil være skader, der kan anerkendes efter gældende regler, der ikke kan anerkendes efter det nye ulykkesbegreb.

På den anden side er det ikke alle skader, der skal anerkendes, når de indtræder på arbejdet.

Der skal fortsat være medicinsk årsagssammenhæng mellem en påvirkning og en skade. Således vil en skade fortsat skulle afvises, hvis den påvirkning, der er

tale om, ikke er egnet til at forårsage skaden eller påvirkningen ikke skyldes arbejdet eller de forhold, hvorunder dette foregår.

Det foreslås, at der indføres et nyt ulykkesbegreb med følgende ordlyd: »En personskade, forårsaget af en hændelse eller en påvirkning, der sker pludseligt eller inden for 5 dage.«

Herved udvides ulykkesbegrebet svarende til den igangværende udvikling på det forsikringsretlige område, hvor det traditionelle ulykkesbegreb er udvidet og suppleret gennem den seneste tid.

Udvidelsen indebærer desuden, at skader ikke længere kan afvises, fordi de er »forventelige« eller »sædvanlige« i tilskadekomnes arbejde.

Hermed åbnes der mulighed for at anerkende arbejdsskader, der hidtil er blevet afvist efter det traditionelle ulykkesbegreb.

Udvidelsen omfatter kortvarige skadelige påvirkninger og pludselige løfteskader.

Det foreslås samtidig, at de to gældende arbejdsskadebegreber, skadelige påvirkninger af højst 5 dages varighed efter gældende lovs § 9, nr. 2, og pludselige løfteskader efter gældende lovs § 9, nr. 3, og § 9 a, ophæves. Det nye ulykkesbegreb indebærer, at de skader, der i dag anerkendes som »kortvarige skadelige påvirkninger« og »pludselige løfteskader«, fremover vil blive anerkendt som ulykker.

»Kortvarige skadelige påvirkninger« vil blive anerkendt som følge af, at det nye ulykkesbegreb omfatter påvirkninger, der sker pludseligt eller inden for 5 dage.

Det indebærer, at det nuværende tidsmæssige »hul« mellem ulykker og kortvarige skadelige påvirkninger dermed er lukket.

Pludselige løfteskader bliver omfattet som følge af, at det nye ulykkesbegreb omfatter personskader forårsaget af en hændelse, der sker pludseligt.

I forhold til pludselige løfteskader er der i det nye ulykkesbegreb ikke – som i dag – et krav om, at der skal have været tale om tungt løftearbejde i øvrigt. Det er heller ikke et krav, at der er tale om en varig skade.

Hertil kommer, at behandlingen af sager om pludselige løfteskader forenkles, idet sagerne fremover ikke skal forelægges Erhvervsstyrelsens Udvalgte for at kunne anerkendes.

Det foreslåede ulykkesbegreb er heller ikke som de pludselige løfteskader begrænset til bestemte skader eller til skader sket ved løft.

Det nye ulykkesbegreb er administrativt enkelt, da der ikke vil være behov for indgående lægelige vurderinger, når der er en hændelse, som umiddelbart kan forklare skaden.”

I bemærkningerne til § 5 og § 6 (der bortset fra henvisningen i § 5 til § 10 a svarer til de gældende bestemmelser) anføres det i lovforslaget (Folketingstidende 2002-03, Tillæg A, side 6614-6615):

”Til § 5

Bestemmelsen afløser gældende lovs § 9 og indeholder forslag til lovens skadebegreber.

Det foreslås, at de tidligere 4 skadebegreber reduceres til 2: »ulykke« og »erhvervssygdom.«

Ved forslaget beskrives generelt, hvad der forstås ved en arbejdsskade. Bestemmelsen indeholder tillige en afgrænsning af lovens dækning, der ikke søger at ændre på gældende administrativ praksis med hensyn til, at skaden skal være opstået som følge af arbejdet eller de forhold, hvorunder dette foregår.

Efter den gældende § 9 er det et krav, at en arbejdsskade skal være opstået som følge af »arbejdet eller de forhold, hvorunder dette foregår.« I praksis dækker dette over en betingelse om, at den tilskadekomne, da skaden indtraf, var i arbejde for en arbejdsgiver, og at skaden skyldes arbejdet eller de forhold, hvorunder det er foregået.

Sker skaden eksempelvis i fritiden eller under private ærinder, eller sker skaden på vej til et fast arbejdssted eller på vej hjem fra arbejdsstedet, vil skaden normalt ikke kunne anerkendes som en arbejdsskade, selv om kravene i øvrigt er opfyldt. Der henvises i denne forbindelse til forslaget om at indføre hjemmel for beskæftigelsesministeren til at fastsætte regler om, hvornår skader, der indtræder under befordring til og fra arbejde, er omfattet af loven, jf. forslagens § 4, stk. 3.

Til § 6

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 3.3.

Personskade

Anerkendelse efter det nye ulykkesbegreb kræver for det første, at der er tale om en personskade. Ligesom efter gældende praksis stilles der beskeden lægelige krav til en anmeldt skade. Forbigående smerter, psykiske symptomer med videre vil opfylde denne betingelse.

Årsagsforbindelse mellem personskaden og en hændelse eller påvirkning

Det kræves derefter, at personskaden er forårsaget af en hændelse eller en påvirkning, der har sammenhæng med arbejdet.

Der gælder almindelige krav til beviset for en årsagssammenhæng. Kun hvis der efter oplysning af sagen ikke kan sandsynliggøres en årsagssammenhæng, vil sagen blive afvist.

Arbejdsskadereformen ændrer således ikke beviskravet.

Det betyder, at der skal foretages en bevismæssig bedømmelse af de foreliggende oplysninger og en juridisk/lægelig vurdering af, om der kan antages at være årsagssammenhæng mellem hændelsen eller påvirkningen og skaden.

Ved de oplagte skader, hvor der er en hændelse eller en påvirkning, der umiddelbart kan anses for at være årsag til skaden, stilles der som efter gældende regler ikke store krav til beviset. Det gælder for eksempel postbudet, der får en tagsten i hovedet og får et kraniebrud.

Ved skader, der kan opstå uden kendt ydre årsag, indebærer kravet til bevis, at der vil blive stillet krav til specielt den lægelige vurdering af, om der er en påvirkning, der kan forklare skaden. Skader, der kan opstå uden kendt ydre årsag, er blandt andet skader på muskler, nerver, sener og led.

Reglerne om beviskrav skal ses i sammenhæng med Arbejdsskadestyrelsens pligt til at belyse sagerne bedst muligt inden afgørelsen (officialmaksimen). Hertil kommer tilskadekomnes ret til at afgive et indlæg, inden Arbejdsskadestyrelsen træffer afgørelse.

Ved denne vurdering af årsagssammenhængen lægges der blandt andet vægt på, i hvilket omfang påvirkningen kan anses for at være egnet til at forårsage den anmeldte skade. I denne vurdering indgår lægelig sagkundskab i de tilfælde, hvor sammenhængen giver anledning til tvivl.

En påvirkning kan anses for at være årsag til en skade, når der er en biologisk naturlig og logisk forklaring på, at skaden opstod som følge af en hændelse eller påvirkning på arbejdet. I denne vurdering kan der også tages hensyn til, om hændelsen eller påvirkningen har haft en karakter og et omfang, der gør det sandsynligt, at skaden er opstået som følge af hændelsen eller påvirkningen.

Hvis der ikke er en sådan forklaring, kan det skyldes, at skaden er opstået som følge af en særlig disposition hos tilskadekomne til at udvikle skaden uden en kendt ydre påvirkning.

Et hårdt slag mod lænden vil eksempelvis være en egnet årsag til at give lændesmerter. Det er biologisk naturligt og logisk at få en skade i ryggen, når man har fået et hårdt slag over ryggen. En sådan skade vil blive anerkendt som en ulykke.

Omvendt vil det at få smerter, ved at man rejser sig fra en stol, ikke kunne anses for at være en relevant årsag til akutte lændesmerter – heller ikke selvom smerterne opstod samtidig med, at tilskadekomne rejste sig. At der er tidsmæssig sammenhæng mellem skade og påvirkning er således ikke tilstrækkeligt til anerkendelse. At rejse sig fra en stol giver ikke en biologisk og logisk forklaring på, at pågældende fik rygsmarter. En forklaring på smerterne kunne være, at pågældende havde en særlig disposition for at udvikle rygsmarterne på det pågældende tidspunkt. En sådan skade vil ikke blive anerkendt som en ulykke.

Løfteskader og skader, der opstår ved håndtering, vil kunne anerkendes alene ud fra en vurdering af:

- byrdens vægt
- byrdens form
- mulighederne for at håndtere byrden
- om løftet/håndteringen foregik under akavede forhold.

Disse forhold antages at have særlig betydning for, at der opstår skader som følge af en hændelse eller påvirkning – særligt akutte rygsmarter.

Det er ikke relevant, om der skete noget usædvanligt ved løftet. Hvis en skade er sket ved løft af en tung og uhåndterbar genstand under akavede forhold, vil det tale for anerkendelse, da en sådan belastning normalt må anses for at være en biologisk naturlig og logisk forklaring på udvikling af akutte smerter i ryggen og andre skader i muskler, nerver, sener og led. Omvendt vil det tale for afvisning, hvis der er tale om løft af mindre genstande under optimale forhold, da en sådan påvirkning normalt ikke giver en biologisk naturlig og logisk forklaring på, at en skade er opstået som følge af en håndtering.

Pludseligt eller inden for 5 dage

Den sidste betingelse for anerkendelse af en ulykke er, at hændelsen eller påvirkningen, som har forårsaget personskaden, skal være sket pludseligt eller inden for 5 dage. Det vil sige, at hvis tilskadekomne først får symptomer mere end 5 dage efter påvirkningen, kan skaden ikke anerkendes som en ulykke. Skader/sygdomme, der er opstået efter mere end 5 dage, kan anerkendes som erhvervssygdomme, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Belastningens tidsmæssige udstrækning kan få betydning for den lægelige vurdering af, om påvirkningen kan anses for at være egnet til at påføre en skade, men der kan ikke afvises alene fordi den tidsmæssige udstrækning er for kort.

Grænsen på de 5 dage fungerer som en praktisk afgrænsning i forhold til erhvervssygdommene. Efter praksis kan sygdomme efter fortegnelsen over erhvervssygdomme anerkendes, selv om påvirkningen har varet mindre end 5 dage. Der tilsigtes ikke en ændring af denne praksis.

Forudbestående sygdomme

Forudbestående sygdomme har ikke betydning for spørgsmålet om anerkendelse af en skade efter det foreslåede ulykkesbegreb. Som hidtil kan en forværring af en forudbestående sygdom anerkendes.

Forværringen kan anerkendes, hvis den er forårsaget af en hændelse eller en påvirkning, der sker pludseligt eller inden for 5 dage.

Spørgsmålet om forudbestående sygdomme får først betydning, når der skal fastsættes godtgørelse og erstatning, idet der trækkes fra i et påvist varigt mén eller tab af erhvervsevne, hvis det er overvejende sandsynligt, at det varige mén eller tabet af erhvervsevne helt eller delvist skyldes andet end arbejdsskaden.”

Procedure

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten og har procederet i overensstemmelse hermed.

A har yderligere gjort gældende, at såfremt en forudbestående lidelse er blevet forværret ved hændelsen, skal der ske anerkendelse.

Ankestyrelsen har protesteret herimod med henvisning til, at der er tale om et nyt anbringende. For det tilfælde, at landsretten tillader anbringendet, har Ankestyrelsen gjort gældende, at der ikke er grundlag for at anerkende en forværring. Ifølge Retslægerådet er den beskrevne hændelse egnet til at medføre ryggener, som vil klinge af uden behandling over nogle uger.

Landsrettens begrundelse og resultat

Landsretten tillader A at gøre gældende, at såfremt en forudbestående lidelse er blevet forværret ved hændelsen, skal der ske anerkendelse, idet Ankestyrelsen har haft tilstrækkelig mulighed for at varetage sine interesser, jf. retsplejelovens § 383, stk. 2, 2. pkt.

A har bevisbyrden for, at hændelsen eller påvirkningen har sammenhæng med arbejdet eller de forhold, det udføres under, at der er sket en personskade, og at der er årsagssammenhæng.

For at kunne tage stilling til, om der er årsagssammenhæng, må det afklares, hvilken skade der hævdes forårsaget af hændelsen eller påvirkningen. Der stilles efter forarbejderne beskudne lægelige krav til den anmeldte skade, og forbigående smerter vil således opfylde

kravene til personskade. Personskadebegrebet må imidlertid fastlægges i lyset af de ydelser, der kan gives efter arbejdsskadesikringsloven. Forbigående smerter, der ikke kræver behandling, men går over af sig selv, vil derfor normalt ikke være en personskade i arbejdsskadesikringslovens forstand, jf. U2014.452H.

Landsretten lægger efter bevisførelsen til grund, at A under udførelsen af sit arbejde den 30. marts 2010 var ved at håndtere et affaldsnet, der lå på et græsareal. Han var gået ned i hugsiddende stilling for at lægge nettet sammen. Mens han var ved at rette nettet til, rakte han lidt forover. Hans højre fod gled bagud i det fugtige græs, og han fik overbalance og faldt forover. Han mærkede et hug eller stød i ryggen og fik med det samme smerter i ryggen.

Det må på baggrund af Retslægerådets besvarelser lægges til grund, at en sådan hændelse ikke kan fremkalde en diskusprolaps i en i øvrigt rask ryg. Det må imidlertid lægges til grund, at A ikke havde en rask ryg.

Det fremgår således af Retslægerådets besvarelser, at der ved en MR-scanning kort efter hændelsen – ud over en diskusprolaps – blev påvist en degenerativ ryglidelse. Denne ryglidelse er ifølge Retslægerådet udviklet over flere år, og har således været til stede forud for hændelsen. Det er Retslægerådets vurdering, at belastningen har ført til smerter i en i forvejen svækket ryg. Retslægerådet kan ikke afgøre, om diskusprolapsen er fremkommet ved belastningen eller blot er blevet symptomgivende.

Speciallæge i neurologi Carsten Bisgård har i sin erklæring af 15. august 2011 blandt andet anført, at ”Der er tale om en pludseligt opstået rygskade under arbejde”, og at ”Den påviste diskusprolaps og de aktuelle skadefølger kan tilskrives uheldet under arbejde d. 31.3.2010”.

Overlæge Jon Tuxøe har i sin lægefaglige udtalelse af 12. marts 2012 blandt andet anført, at A pådrog sig et ubelastet vrid i ryggen ”under arbejde 31/3-2010”, hvorved der opstod kraftige rygsmerter, og at den få uger senere konstaterede diskusprolaps ”må betragtes som opstået ved skaden”.

Landsretten lægger til grund, at A havde en forudbestående ryglidelse i form af en

degenerativ ryglidelse, men at han ikke forud for hændelsen den 30. marts 2010 havde haft gener fra ryggen. Efter hændelsen fik A vedvarende rygsmerter, og han er blevet opereret for diskusprolaps.

Efter en samlet vurdering af bevisførelsen lægger landsretten herefter til grund, at hændelsen den 30. marts 2010 medførte en forværring af As forudbestående ryglidelse, idet hændelsen forårsagede en diskusprolaps og vedvarende rygsmerter.

Landsretten finder herefter, at A ved hændelsen den 30. marts 2010 har pådraget sig en arbejdsskade omfattet af arbejdsskadesikringslovens § 5, jf. § 6.

Landsretten tager derfor As principale påstand til følge.

Efter sagens udfald sammenholdt med parternes påstande skal Ankestyrelsen betale sagsomkostninger for begge retter til A med i alt 133.000 kr. Beløbet omfatter 8.000 kr. til retsafgift og 125.000 kr. inkl. moms til udgifter til advokatbistand. Landsretten har ved fastsættelsen af beløbet til dækning af udgifter til advokatbistand lagt vægt på sagens økonomiske værdi samt dens omfang og forløb, herunder at sagen har været forelagt for Retslægerådet.

Th i k e n d e s f o r r e t:

Ankestyrelsen tilpligtes at anerkende, at ulykken den 30. marts 2010 er en arbejdsskade, jf. lov nr. 422 af 10. juni 2003, lovbekendtgørelse nr. 848 af 7. september 2009 §§ 5 og 6.

Ankestyrelsen skal betale sagens omkostninger for begge retter til A med 133.000 kr.

De idømte sagsomkostninger skal betales inden 14 dage og forrentes efter rentelovens § 8 a.